

ואולי הקדמה

דר' סלינה משיח

שימחת פסח מתפסקת,

על ענג חג יבא חיש סף,

אסנפל על הצלחת

מנקדת פט של עף.

(של סילברסטיין, 'נקודת מבט', בקצה מדרכת הרחוב).

דומה שנקודות המבט המצטלבות: רואות, מאירות ושבות להראות את עינינו, הן המנקדות את הגיליון הנוכחי של **ספרות ילדים ונוער**. ניתן למפותן לאורך כל החוברת, ובעיקר במדור ה"עיון והמחקר", המציע נקודות מבט אחרות לבחינת ז'אנרים, יוצרים ויצירות.

במאמר המנתח את שיר הילדים שכתבה לאה נאור, 'זרעים של מסטיק', מציע הדר' יניב גולדברג פרשנות, שנקודת מבטה מעוגנת בתיאוריה הפסיכואנליטית של דונלד ויניקוט. מבטו של ויניקוט, שהאיר את מבטו של גולדברג, שב להאיר את השיר ההופך מפזמון המבטא את חוסר הניסיון של הקטנים, לשיר מסע פנימי, המתאר את הליך הצמיחה של ילדה, הלומדת את עיקרון המציאות, במסע המוביל מילדות לבגרות.

הדר' ערגה הלר בוחנת את הפנטסיה לבני הנעורים בימינו, מתוך השתקפויותיה במדיומים אחרים, דוגמת משחקי המחשב, הטלביזיה והקולנוע. התבוננות בפנטסיה הספרותית מתוך נקודת תצפית זו, מניבה מסקנות המחייבות לא רק הגדרה מחודשת של הפנטסיה הספרותית (כטרנס מדיה), אלא של מערכת היחסים שבין ספרות, אמנות ובדיון ובין המציאות. יתר על כן, כיוון שהמעבר מהבדוי אל האקטואלי והמציאותי, כולל גם את אופציית השלמת הסיפור בידי הקוראים, הדבר מעורר תהיות בדבר הפיכת הספרות לנוער, לספרות של נוער – מהלך שאם ילך ויתמסד, עשוי יהיה לשנות את הגדרת ספרות הילדים.

דר' ורד טוהר נטלה על עצמה את המשימה החשובה של הארת מפעל חייו של שלמה זלמן אריאל: סופר, עורך, מעבד ומתרגם, שתולדות חייו ומפעלו הספרותי לוטים בערפל, חרף העובדה שיבול יצירתו ותרומתו לספרות ולספרות הילדים והנוער, אינם מוטלים בספק. ביד אמונה היא מגלפת את מעטפות השכחה ומשיבה להדרה את הדמות, שהודרה מתוך "הרפובליקה הספרותית". מנקודת התצפית של חקר הלאומיות, היא רואה באריאל את מי שהנגיש בו זמנית, את הספרות האירופית והמסורת היהודית לקוראים הצעירים, ובכך את מי שבכתבתו קירב את הילדים לתרבות

העברית וגם לתרבות עולם – מעשה שלא התיישב עם הנרטיב הציוני, אך יש לראות בו היום, מהלך שהקדים את זמנו.

מאמרי "פוליטיקה בספרות ילדים ונוער: ספרות רדיקלית ואקטיביסטית", בא להשלים את נקודת התצפית שתארת ב"אוריינות פוליטית: פוליטיקה ב/של ספרות ילדים" (ספרות ילדים ונוער, 2013). לפנינו ז'אנר ישן-חדש, השומט את הקרקע מבעד למיתוס הילד ות התמימה והספרות התמימה. מתן הלגיטימציה לפוליטיקה בחיי הילדים ובספרותם, מבטל את ההפרדה המלאכותית שבין "עולם הילד" ו"עולם המבוגר", ומסמן את ניצני המעבר מספרות ילדים ממוקדת "אני", תראפיה ופסיכולוגיה, לספרות שעל סדר היום שלה מוסר, ערכים ותיקון עולם: ספרות המקדמת אוריינות פוליטית וחינוך לפוליטיקה.

גד,
ימים יגידו.

שלכם,
דר' סלינה משיח